

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O BLAGDANIMA, SPOMENDANIMA I NERADNIM DANIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovog Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih sustava utvrđen je Deklaracijom Europskog parlamenta, od 23. kolovoza 2008. godine, o proglašenju 23. kolovoza Europskim danom sjećanja na žrtve staljinizma i nacizma, a potvrđen je točkom 15. Rezolucije Europskog parlamenta o europskoj savjesti i totalitarizmu, od 2. travnja 2009. godine, koja poziva na proglašenje 23. kolovoza Europskim danom sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima i komemoriranje ovog dana s dostojanstvom i nepristranošću.

Naime, 23. kolovoza 1939. godine potpisan je njemačko-sovjetski pakt o nenapadanju, poznatiji kao „Sporazum Molotov-Ribbentrop“, kojim su Staljinov SSSR i Hitlerov Treći Reich postigli javni sporazum o nenapadanju i tajni sporazum o podjeli interesnih sfera u Istočnoj Europi. U slobodnom svijetu na taj dan organizirale su se demonstracije tzv. Dan crne vrpce (*Black ribbon day*) s ciljem upoznavanja svijeta o prikrivanju zločina.

Rezolucija Europskog parlamenta o europskoj savjesti i totalitarizmu također naglašava da Europa neće biti ujedinjena, osim ako je u mogućnosti formirati zajednički pregled povijesti, priznajući nacizam, staljinizam i fašističke i komunističke režime kao zajedničko nasljeđe i iznese poštene i temeljite rasprave o njihovim zločinima u prošlom stoljeću. Izražava poštovanje svim žrtvama totalitarnih i nedemokratskih režima u Europi i odaje počast onima koji su se borili protiv tiranije i ugnjetavanja, naglašava važnost zadržavanja uspomena iz prošlosti živim, jer ne može biti pomirbe bez istine i sjećanja, drži da je primjereno očuvanje povijesnog sjećanja, opsežno revidiranje europske povijesti i da će europsko široko priznavanje svih povijesnih aspekata moderne Europe jačati europske integracije.

Europski parlament u Rezoluciji izražava uvjerenje da je krajnji cilj otkrivanja i ocjenjivanja zločina počinjenih od strane komunističkih totalitarnih režima pomirenje, koje se može postići prihvaćanjem odgovornosti, moleći za praštanje i njegovanje moralne obnove.

U završnom dijelu Rezolucije pozivaju se, pored ostalih, parlamenti i vlade svih država kandidatkinja za Europsku uniju, kao i vlade i parlamenti svih država članica Vijeća Europe (time i Republika Hrvatska) na usvajanje i provedbu te Rezolucije.

Hrvatski sabor je na sjednici 30. lipnja 2006. godine donio Deklaraciju o osudi zločina počinjenih tijekom totalitarnoga komunističkog poretka u Hrvatskoj 1945. – 1990. godine (Narodne novine, broj 76/2006), u kojoj je navedeno kako su totalitarni komunistički režimi koji su vladali u srednjoj i istočnoj Europi u prošlom stoljeću, a koji su još na vlasti u nekoliko zemalja svijeta, bili, bez iznimke, označeni masovnim povredama ljudskih prava. Pad totalitarizma komunističkih poredaka (režima) u Srednjoj i Istočnoj Europi nije bio u svim slučajevima, pa ni u slučaju Republike Hrvatske, popraćen nacionalnim i/ili međunarodnim istragama zločina koje su ti režimi počinili. Kao posljedica toga, vrlo je niska svijest javnosti bivših komunističkih zemalja, pa i hrvatske javnosti, o zločinima počinjenim od strane totalitarnih komunističkih režima.

U Deklaraciji se također navodi da je Hrvatski sabor uvjeren da su znanje i svijest ljudi o povijesnim zbivanjima jedan od preduvjeta da se izbjegnu slični zločini u budućnosti, te da moralna procjena i osuda počinjenih zločina igraju važnu ulogu u edukaciji mladih naraštaja. Hrvatski sabor se pridružio Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe u snažnoj osudi masovnog kršenja ljudskih prava od strane totalitarnih komunističkih režima i istodobno izrazio sućut, razumijevanje i priznanje žrtvama tih zločina u Republici Hrvatskoj, Europi i svijetu.

Budući da je Republika Hrvatska u prošlom stoljeću bila suočena s tragičnim stradanjima kao posljedicom vladavine totalitarnog sustava, ovim Prijedlogom zakona predlaže se da se 23. kolovoza i u Republici Hrvatskoj proglasi danom sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima.

I na taj način Republika Hrvatska bi iskazala poštovanje žrtvama, kao i predanost promicanju europskih vrijednosti.

To je ujedno osnovno pitanje koja se predlaže urediti ovim Prijedlogom zakona.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provedba ovog Zakona ne zahtijeva osiguranje dodatnih sredstava u državnom proračunu.

IV. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE DONOŠENJE OVOGA ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Razlozi za donošenje ovoga zakona po hitnom postupku, sukladno članku 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 71/2000, 129/2000, 117/2001, 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 69/2007, 39/2008 i 86/2008) jesu državni razlozi da se već u 2011. godini omogući obilježavanje 23. kolovoza Europskim danom sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima, kao spomendan.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O BLAGDANIMA, SPOMENDANIMA I NERADNIM DANIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Članak 1.

U Zakonu o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, br. 33/96, 96/2001, 13/2002, 136/2002 - pročišćeni tekst, 112/2005, 59/2006 i 55/2008), u članku 2. stavku 1. iza riječi: „države“ briše se riječ: „i“ i stavlja se zarez, a na kraju rečenice briše se točka, i dodaju riječi: „i 23. kolovoza – Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima.“.

Iza stavka 6. dodaje se stavak 7. koji glasi:

„Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima, kao dan spomena na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima, obilježava se dostojanstveno i nepristrano.“.

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovom odredbom se 23. kolovoza utvrđuje europskim danom sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima, te se utvrđuje da se taj dan, kao spomen na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima, obilježava dostojanstveno i nepristrano.

Uz članak 2.

Ovom odredbom utvrđuje se stupanje na snagu Zakona.

TEKST ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA KOJA SE DOPUNJUJE

Članak 2.

Spomendani u Republici Hrvatskoj su: subota ili nedjelja najbliža 15. svibnju – danu spomena na hrvatske žrtve u borbi za slobodu i nezavisnost, 30. svibnja – Dan Hrvatskoga sabora, 25. rujna – Dan donošenja Odluke o sjedinjenju Istre, Rijeke, Zadra i otoka s maticom zemljom Hrvatskom, 9. siječnja – Dan donošenja Rezolucije o odcjepljenju Međimurja od mađarske države i 15. siječnja – Dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske.

Subota ili nedjelja najbliža 15. svibnju - dan spomena na hrvatske žrtve u borbi za slobodu i nezavisnost obilježava se primjereno i dostojanstveno odavanjem počasti hrvatskim žrtvama za slobodu i državnu nezavisnost.

Dan Hrvatskoga sabora, kao dan spomena na konstituiranje prvoga slobodno izabranoga višestranačkog Sabora 30. svibnja 1990. i na povijesnu ulogu Hrvatskoga sabora u očuvanju hrvatske državnosti tijekom mnogih stoljeća obilježava se primjereno i dostojanstveno na svečanoj sjednici Hrvatskoga sabora ili na drugi primjereni način, o čemu odluku donosi Predsjedništvo Hrvatskoga sabora.

Dan donošenja Odluke o sjedinjenju Istre, Rijeke, Zadra i otoka s maticom zemljom Hrvatskom, kao dan spomena značajan za očuvanje jedinstvenosti hrvatskog teritorija, obilježava se primjereno i dostojanstveno.

Dan donošenja Rezolucije o odcjepljenju Međimurja od mađarske države, kao dan spomena značajan za očuvanje jedinstvenosti hrvatskog teritorija, obilježava se primjereno i dostojanstveno.

Dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, s obzirom na njegovu ulogu u potvrdi državnosti i ostvarivanju pune afirmacije hrvatske države u okviru međunarodne zajednice, obilježava se primjereno i dostojanstveno.